

Osobowościowe determinanty zachowań internetowych

Andrzej Augustynek

Celem omawianych badań była wstępna eksploracja następujących zagadnień: osobowościowych uwarunkowań sposobu korzystania z Internetu, przyczyn i podmiotowych predyspozycji uzależnienia od Internetu. Badania przeprowadzono na wyselekcjonowanej grupie 314 studentów I i III roku AGH – mieszkańców dwóch akademików: D.S. „Promyk” i D.S. „Kapitol”. W badaniach wykryto odwrotnie proporcjonalny związek (na I roku $r = -0,35$ i na III roku $r = -0,59$) pomiędzy poziomem umiejętności posługiwania się komputerem a częstotliwością korzystania z Internetu. Inaczej mówiąc, czym wyższa wiedza informatyczna, tym rzadsze logowanie się do Internetu. Stwierdzono też, iż ekstrawertycy częściej niż introwertycy korzystają z programów edukacyjnych. Wykazano ponadto, że 63,1% studentów z III roku codziennie loguje się do sieci (są oni potencjalnie zagrożeni uzależnieniem od Internetu).

Wprowadzenie

Wpływ Internetu na psychikę ludzi (zwłaszcza młodych) jest zróżnicowany i zdefiniowany przez wiele czynników. Stał się on interesującym polem psychologicznej eksploracji badawczej. Można tu wyróżnić trzy podstawowe kierunki poszukiwań:

1. Określenie psychologicznych aspektów związków jednostki ze społecznością informacyjną, (kiedy Internet tworzy a kiedy wręcz przeciwnie osłabia więzi międzyludzkie);
2. Osobowościowych uwarunkowań sposobu korzystania z Internetu;
3. Przyczyn i podmiotowych predyspozycji uzależnienia od Internetu.

Celem omawianych badań była wstępna eksploracja następujących zagadnień:

- Modelu osobowości informacyjnej;
- Udziału Internetu w bilansie czasu wolnego (na przykładzie mieszkańców miasteczka internetowego AGH).

Szczegółowe zagadnienia badawcze obejmowały następujące kwestie:

Umiejętności posługiwania się komputerem;

Częstotliwości logowania się do Internetu;

Wykorzystywania różnych funkcji Internetu (poczty elektronicznej, gier, itd.).

Jako zmienne różnicujące badanych przyjęto:

Płeć,

Rok studiów,

Cechy osobowości.

Badania przeprowadzono na wyselekcjonowanej grupie studentów – mieszkańców dwóch akademików AGH: D.S. „Promyk” i D.S. „Kapitol”.

W D.S. „Promyk” spośród studentów I roku – przebadano 85 osób (stanowi to 93% studentów I roku AGH mieszkających w tym akademiku). Ze studentów III roku, mieszkańców D.S. „Promyk” badaniami objęto 61 osób (95%). Natomiast w D.S. „Kapitol” przebadaliśmy na I roku 92 studentów (40%), a na III roku – 76 (48%).

W badaniu obok ogólnego kwestionariusza zastosowano dwie skale:

a. Introwersji – ekstrawersji,

b. Neurotyzmu.

Skale pochodzą z Inwentarza Osobowości H. Eysencka. Test ten jest powszechnie w świecie używanym (posiadającym polskie normy), sprawdzonym i prognostycznym, a zarazem łatwym w użyciu narzędziem diagnozy psychologicznej. Pozwala określić między innymi następujące cechy osobowości testowanych:

Introwersja – ekstrawersja to wymiar (od 1 do 10 pkt.) opisujący ukierunkowanie energii psychicznej w introwersji na samego siebie, a w ekstrawersji na innych ludzi.

Introwertyk (1–3 pkt.) jest typem samotnika. To pesymista, skromny, zorientowany na samego siebie. Stara się izolować od innych ludzi. Niechętnie podejmuje się funkcji kierowniczych. Nie lubi zmian, a jeżeli one zachodzą, to z wysiłkiem się do nich przystosowuje. Emocje powstają u niego wolno i rozładowują się z trudem. W pracy jest skrupulatny oraz drobiazgowy. Bywa nieufny wobec innych. Ie się czuje się w gronie obcych sobie ludzi.

Ekstrawertyk (8–10 pkt.) to z kolei osoba towarzyska, optymistyczna, rozmowna, aktywna, zorientowana na innych ludzi, interesująca się światem zewnętrznym. Ekstrawertyk ma słaby wgląd w samego siebie. Preferuje pracę urozmaiconą. Łatwo przystosowuje się do zmian. Nie jest skrupulatny ani drobiazgowy. Emocje w nim powstają szybko i równie szybko (niejednokrotnie wybuchowo) się rozładowują. Ekstrawertyk dobrze czuje się wśród obcych ludzi. Chętnie podejmuje się ról i funkcji kierowniczych.

Neurotyzm to wymiar chwiejności emocjonalnej. Jest to przedział od 1 pkt. – pełnego zrównoważenia, łatwości odprężania i odreagowywania się, pewności siebie, dużej odporności na stres, adekwatności reakcji emocjonalnej do sytuacji zewnętrznej – aż po 10 pkt. – wysokiej pobudliwości psychicznej, braku pewności siebie, małej odporności na stres, lęku, a także zaburzeń nerwicowych.

Konfiguracja tych dwóch cech osobowości umożliwia określenie typu temperamentu:

– zrównoważony introwertyk to flegmatyk: jest to człowiek powolny, mało podatny na zmiany, spokojny i zrównoważony;

- niezrównoważony introwertyk jest melancholikiem: powolny, pesymistyczny, zahamowany, uczucia u niego zalegają przez nieraz bardzo długi czas i z trudem rozładowują się. Dominuje u niego pesymizm;
- zrównoważony ekstrawertyk to sangwinik: aktywny, optymistyczny, ruchliwy. Jego reakcje są adekwatne do sytuacji, odporny na stres, dobrze przystosowuje się do zmian;
- niezrównoważony ekstrawertyk jest cholerykiem: wybuchowy, zmienny, szybki, niezrównoważony, emocje rozładowuje szybko, często wybuchowo.

Umiejętności komputerowe

Określenie osobowościowych uwarunkowań sposobu korzystania z Internetu nie jest możliwe bez poznania poziomu umiejętności posługiwania się komputerem.

Tabela 1
Potrafisz posługiwać się komputerem w zakresie [%]

Lp.	Umiejętności komputerowe	Ogółem		I rok		III rok	
		I rok	III rok	K	M	K	M
		N = 880	N = 531	N = 382	N = 548	N = 184	N = 347
1	Nie potrafi posługiwać się komp.	3,9	0,9	5,42	2,92	1,6	0,6
2	Gry	41,0	22,4	50,1	35,0	27,2	19,9
3	MS Office	45,7	50,1	35,6	51,0	56,0	62,2
4	Programy użytkowe	39,1	58,6	26,8	46,5	47,3	64,5
5	Internet	63,6	80,5	49,1	72,4	76,6	82,6
6	Zaawansowane programy	14,4	20,6	4,8	20,3	10,9	24,0
7	Konfiguracja oprogramowania	26,3	39,0	3,9	40,0	12,5	53,0
8	Pisanie prostych programów	22,9	28,4	15,4	27,5	20,1	32,8
9	Pisanie złożonych programów	2,5	4,5	0,6	3,6	1,1	6,9

Tabela 2
Ranking umiejętności posługiwania się przez badanych komputerem

Lp.	Umiejętność	I rok [%]	III rok [%]
1	Nie potrafi	3,9	0,9
2	Internet	63,6	80,5
3	MS Office	45,7	50,1
4	Gry	41,0	22,4
5	Programy użytkowe	39,1	58,9
6	Konfiguracja oprogramowania	26,3	39,0
7	Pisanie prostych programów	22,9	28,4
8	Zaawansowane programy	14,4	20,6
9	Pianie złożonych programów	2,5	28,4

Uzyskane wyniki cechuje duże zróżnicowanie. Przede wszystkim tylko kilka procent badanych nie potrafi posługiwać się komputerem. Na I roku jest tych osób czterokrotnie więcej niż na III roku. Z kolei na obydwu latach mężczyzn takich jest znacznie mniej niż kobiet.

W prawie wszystkich formach posługiwania się komputerem przewagę ma III rok i mężczyźni niezależnie od roku studiów. Wyjątek stanowią gry. Więcej grających jest na I roku, a także częściej grają studentki niż ich koledzy. Czyżby młodsze roczniki i dziewczyny komputer traktowały głównie jako narzędzie do gier?

Najczęściej badani posługują się Internetem, programami użytkowymi i MS Office. Występuje również tendencja do zmniejszania się różnicy pomiędzy kobietami i mężczyznami na III roku studiów w porównaniu z I rokiem.

Natomiast konfiguracja oprogramowania i pisanie złożonych programów komputerowych to wyraźnie domena mężczyzn.

Częstotliwość korzystania z Internetu

Interesującym a zarazem ważnym społecznie jest problem **uzależnienia od Internetu**. Można przyjąć, że codzienne, kilkugodzinne logowanie się do sieci stanowi wskaźnik zagrożenia uzależnieniem. Natomiast o uzależnieniu możemy mówić wtedy, gdy korzystanie z Internetu **dezorganizuje życie codzienne**. Zdaniem wielu specjalistów mechanizm funkcjonowania tego nałogu jest analogiczny do uzależnień od hazardu, szachów, siłowni itd. [1].

Proces powstawania uzależnienia ma kilka faz. Najpierw dana forma aktywności wywołuje zainteresowanie, a jej wykonywanie sprawia przyjemność. Stopniowo osoba coraz więcej czasu jej poświęca. Gdy jej nie wykonuje zaczyna o niej natrętnie myśleć. Następuje też ograniczanie lub rezygnowanie z innych, ważnych form działania. Podobnie dzieje się w przypadku Internetu. Opierając się na własnych doświadczeniach z terapii uzależnień od alkoholu, hazardu, szachów i siłowni [1] przedstawiam własną skalę faz uzależnienia od Internetu.

Fazy uzależnienia od Internetu

1. **Poznawanie i racjonalne oraz efektywne wykorzystywanie Internetu** – internauta okazjonalnie loguje się do Sieci. Internet budzi u niego zainteresowanie, służy zdobywaniu potrzebnych informacji, jest formą rozrywki.
2. **Uzależnienie** – internauta odczuwa potrzebę korzystania z Sieci coraz częściej i przez coraz dłuższy okres. Codziennie na kilka godzin loguje się do Internetu. Traci inne zainteresowania. W czasie, gdy nie może korzystać z Internetu odczuwa przygnębienie i lęk. Natrętnie myśli o Internecie, ma o nim sny.
3. **Destrukcja** – internauta ogranicza, zaniedbuje lub całkowicie rezygnuje z szeregu ważnych czynności rodzinnych, społecznych, zawodowych i rekreacyjnych na rzecz codziennego, wielogodzinnego i niejednokrotnie nieprzerwanego korzystania z Internetu, mimo iż zdaje on sobie sprawę z narastania u niego trudności

zyciowych, problemów psychicznych oraz fizycznych. Dotyczyć to może ograniczenia na rzecz Internetu czasu przeznaczonego na sen, odżywianie, naukę, pracę zawodową, obowiązki rodzinne, sport, kontakty towarzyskie, itd.

K. Young (1996) przeprowadziła badania grupy 496 osób w wieku 15–60 lat (obywateli USA) uzależnionych od Internetu. W efekcie stwierdziła, że najbardziej zagrożonymi są bezrobotni mężczyźni i kobiety w średnim wieku prowadzące gospodarstwo domowe.

Wyniki te ze względów ekonomicznych, dostępności do Internetu, a także poziomu wiedzy jak dotąd, w małym stopniu dotyczą Polski. Moim zdaniem grupą najwyższego ryzyka uzależnienia od Internetu w Polsce są chłopcy nieuczący się i niepracujący w wieku od 16 do 25 lat, o introwertywnych cechach osobowości, codziennie logujący się do sieci.

Tabela 3
Częstotliwość korzystania z Internetu [%]

Lp.	Częstotliwość korzystania z Internetu	Ogółem		I rok		III rok	
		I rok	III rok	K	M	K	M
		<i>N</i> = 880	<i>N</i> = 531	<i>N</i> = 332	<i>N</i> = 548	<i>N</i> = 184	<i>N</i> = 347
1	Codziennie	37,4	53,7	26,2	47,8	35,9	63,1
2	2–3 × w tygodniu	23,4	23,7	23,3	23,5	28,8	21,0
3	Kilka razy w miesiącu	18,4	10,0	16,2	21,0	15,2	7,2
4	Sporadycznie	8,4	7,7	12,7	4,2	13,0	4,6
5	Nie potrafi korzystać	12,4	4,9	21,6	3,5	6,5	4,0

Zarówno na I i III roku niemal dwukrotnie więcej studentów niż studentek codziennie loguje się do sieci.

Niepokojąco duża liczba studentów z III roku (63,1%) codziennie loguje się do sieci (są oni potencjalnie zagrożeni uzależnieniem od Internetu).

Niestety na tym etapie badań nie można odpowiedzieć na pytanie czy codzienne logowanie się do Internetu przez część badanych jest wynikiem koniecznej na studiach aktywności, rozwijaniem własnych zainteresowań czy też objawem uzależnienia. Brak jest też wystarczającej ilości informacji, aby odpowiedzieć na pytanie, jakie miejsce w bilansie czasu wolnego zajmuje Internet (w porównaniu z TV, kinem, dyskotekami, sportem, podróżami, itd.). Do tego tematu, jak i jego temperamentalnych uwarunkowań niewątpliwie warto w przyszłości powrócić.

Sposoby korzystania z Internetu

Różnorodne sposoby korzystania z Internetu cechuje: podobny rozkład, a zarazem duże zróżnicowanie w zakresie częstotliwości posługiwania się różnymi jego

Tabela 4
Wykorzystanie różnych form Internetu [%]

Lp.	Formy korzystania z Internetu	Ogółem		I rok		III rok	
		I rok N = 880	III rok N = 531	K N = 382	M N = 548	K N = 184	M N = 347
1	Poczta elektroniczna	59,0	87,6	43,4	68,4	78,4	96,5
2	Gry sieciowe	25,6	28,4	19,4	29,3	7,1	39,8
3	Erotyka	23,8	28,4	5,4	35,1	7,1	39,8
4	Prowadzenie prywatnego biznesu	5,6	8,3	4,0	6,6	6,4	9,2
5	Automatyczne przeglądanie stron WWW	45,4	62,9	30,9	52,4	57,7	65,1
6	Zdobywanie informacji	53,7	72,1	45,7	56,9	67,6	73,1
7	Wykorzystywanie programów edukacyjnych	30,5	38,5	29,0	31,0	37,2	44,0
8	Kontakty z AGH	24,7	36,5	19,0	28,1	28,5	42,4
9	Zakupy internetowe	4,4	7,0	3,3	4,9	7,0	7,0
10	Rozmowy internetowe	44,2	42,9	35,5	49,5	41,3	43,3
11	Grupy dyskusyjne	14,8	16,7	10,8	17,2	8,7	19,3
12	Kopiowanie plików i oprogramowania	34,3	46,1	14,2	46,6	23,9	57,9
13	Hakerstwo	5,4	9,2	2,0	7,0	6,9	10,7

Tabela nr 5
Klasyfikacja popularności poszczególnych funkcji Internetu

Lp.	Umiejętność	I rok [%]	III rok [%]
1	Poczta Elektroniczna	59,0	87,6
2	Zdobywanie informacji	53,7	72,1
3	Autom. przeglądanie stron WWW	45,4	62,9
4	Rozmowy internetowe	44,2	42,9
5	Kopiowanie plików i oprogramowania	34,3	46,1

funkcjami. Są wśród nich bardzo popularne (poczta elektroniczna, przeglądanie stron WWW, zdobywanie informacji). Są i rzadko wykorzystywane (zakupy, prowadzenie prywatnego biznesu). Występują też takie, którymi badani nie posługują się lub się do nich nie przyznają (erotyka, hakerstwo).

Najczęściej studenci korzystają z poczty elektronicznej. Dzięki niej internauci mogą nawiązywać kontakty z innymi ludźmi. Odległość pomiędzy nimi (w skali ca-

łego globu ziemskiego) przestała mieć znaczenie. Poczta elektroniczna, chaty, grupy dyskusyjne to formy nowego rodzaju kontaktów między ludźmi. Mają one kilka cech:

- prowadzą do interakcji pomiędzy ludźmi,
- regulują się wspólnie akceptowanymi zasadami,
- posiadają pewien poziom organizacji i struktury,
- nie posiadają określonego terytorium,
- mogą prowadzić do powstania społeczności wirtualnych.

...Wirtualne społeczności są społecznymi tworam, które wylaniają się z Sieci, gdy odpowiednia ilość ludzi podtrzymuje publiczną dyskusję przez dłuższy czas, wnosząc w to wystarczającą ilość ludzkich uczuć by mogły powstać sieci międzyludzkich relacji. Z tego punktu widzenia pojęcie 'wirtualna społeczność' jest raczej metaforą niż opisem społecznego faktu. Być może wynika to z faktu, że miejsce spotkań jest również metaforą. Wirtualna społeczność jest więc luźną, nie posiadającą granic grupą bez terytorium, dlatego nie jest prawdziwą społecznością. Ludzie działają tam jako jednostki, nie jako grupy. W Internecie terminy używane dla oznaczania działań społeczności są takie jak: wysyłanie wiadomości, czytanie bez uczestniczenia w dyskusji i wdawanie się w polemiki... [5: s. 4].

Zagadnienie to podjęli M. Parks i K. Floyd [3]. Badacze ci wylosowali 24 grupy dyskusyjne, po czym wysłali e-mailem kwestionariusze do 22 losowo wybranych osób z każdej grupy. Otrzymano 33% odpowiedzi. 60,7% respondentów odpowiedziało, że ma osobiste związki z osobami poznanymi w grupie dyskusyjnej. Znajomości częściej nawiązywały kobiety – 72,2% (mężczyźni – 54,5%). Udokumentowali także wprost proporcjonalną zależność pomiędzy liczbą grup, w jakich uczestniczy jednostka, a prawdopodobieństwem, że ma jakiś „internetowych znajomych”. Istnieje również dodatnia korelacja pomiędzy czasem uczestniczenia w danej grupie, a posiadaniem w niej przyjaciół. Osoby wysyłające częściej artykuły lub notatki, nawiązywały więcej znajomości. Odkryto też, że osoby, które poznały się na grupach dyskusyjnych bardzo często korespondują prywatnie (przez e-mail), a 66% używa także innych niż komputer środków komunikacji (telefon, poczta, kontakty bezpośrednie).

Ciekawą próbą analizy sposobu funkcjonowania grup dyskusyjnych jest praca M. Smitha [4]. Używając specjalnie przygotowanego oprogramowania o nazwie „Netscan” M. Smith próbuje przedstawić ilościowy obraz zjawiska, jakim są grupy dyskusyjne (Usenet). Uczestnicy grup dyskusyjnych podejmują najrozmaitsze problemy. Wiele z nich jest miejscem wymiany informacji na najwyższym naukowym poziomie. Przykładem mogą być grupy fizyków teoretycznych lub astrofizyków. W pracy M. Smitha [4] znajduje się spis najbardziej popularnych grup, wykresy cykli nadсылania wiadomości (ilość wiadomości spada na początku i końcu miesiąca). Interesująco przedstawia się także rozkład liczby autorów do ilości codziennych wiadomości. Nie jest to rozkład normalny, lecz dwumodalny. Najliczniej w grupach występują uczestnicy wysyłający dziennie średnio 1 lub więcej wiadomości oraz ci,

którzy wysyłają ich nie więcej niż średnio 0,1 dziennie. Wystąpiła, więc dychotomiczna polaryzacja wyników na zagorzałych i okazjonalnych członków grup dyskusyjnych.

W Internecie obowiązuje określony kodeks etyczny postępowania. Zagadnienie samokontroli społecznej i prób jej naruszania w grupach dyskusyjnych poruszają M. McLaughlin i S. James [2]. Autorzy, opierając się na analizie artykułów z pięciu grup, skonstruowali typologię najczęstszych wykroczeń, na które reagowali sprzeciwem inni członkowie grupy:

- Niewłaściwe użycie technologii (wynikające z braku umiejętności posługiwania się oprogramowaniem do dyskusji – np. brak tematu wiadomości, niewłaściwy jej format).
- Marnotrawstwo przepustowości łączy (wysyłanie długich wiadomości, cytowanie zbyt długich fragmentów dyskusji).
- Naruszenie zasad obowiązujących w całej sieci (np. przesyłanie reklam).
- Pogwałcenie zasad specyficznych dla danej grupy (np. informowanie o tym, co będzie w następnych odcinkach serialu będącego przedmiotem dyskusji).
- Wykroczenia etyczne (np. wysyłanie prywatnych informacji o uczestnikach dyskusji).
- Niestosowny język i błędy dotyczące przedstawianych faktów.

Osobowościowe korelaty zachowań internetowych

Dla psychologów zajmujących się problematyką osobowości jest oczywiste, iż istnieją osobowościowe korelaty sposobów korzystania z Internetu. Wychodząc z założeń psychoanalitycznej koncepcji osobowości Suler [5] sformułował przedstawione poniżej hipotezy (moim zdaniem upraszczając zagadnienie do trywialnych przypuszczeń), które w przyszłości zamierza eksperymentalnie weryfikować odnośnie zależności patologicznych cech osobowości i sposobu użytkowania Internetu:

- Schizoidalni ludzie mają tendencję do tworzenia i przeżywania urojeń na temat sieci.
- Maniacy impulsywni wysyłają pocztą elektroniczną obelgi, a później tego żałują.
- Hakerzy mają antyspołeczne (psychopatyczne) osobowości.
- Ludzie z dysocjacyjnymi (rozszerzonymi) cechami osobowości mają skłonność do izolowania się od rzeczywistości w swojej cybernetycznej przestrzeni i kreowaniu w niej (*on-line*) swojej wyimaginowanej tożsamości.
- Narcystyczni ludzie blokują sieć wysyłając bardzo długie i osobiste notatki do grup dyskusyjnych i odbiorców poczty elektronicznej.

Wyniki badań własnych

Średnie arytmetyczne i współczynniki korelacji (Pearsona) przedstawiono w tabeli nr 6.

Tabela 6
Wyniki badania Inwentarzem Osobowości

Rok studiów (skala)	NEUROTYZM	EKSTRAWERSJA	KORELACJA: N – E
I rok $N = 177$	5,6	6,2	-0,28
III rok $N = 137$	5,1	5,5	- 0,37

Studentów I roku cechuje nieznacznie ponad średnią podwyższony poziom neurotyzmu (niepokoję ogólnego) i ponadprzeciętna ekstrawersja (towarzyskość). Natomiast studenci trzeciego roku uzyskali w obydwu skalach wynik przeciętny. Co się tyczy współczynnika korelacji wskazuje na to, iż w badanej populacji introwertycy są słabiej zrównoważeni niż ekstrawertycy.

Porównując wyniki uzyskane przy zastosowaniu kwestionariusza i Inwentarza Osobowości poszukiwano istotnych związków (korelacji) pomiędzy różnymi zmiennymi. Niestety obliczone współczynniki korelacji w przeważającej ilości były nieistotne. Jedynie kilka z nich przekroczyło próg istotności.

Najciekawszą, w ten sposób wykrytą zależnością, jest odwrotnie proporcjonalny związek (na I roku $r = -0,35$ i na III roku $r = -0,59$) pomiędzy poziomem umiejętności posługiwania się komputerem a częstotliwością korzystania z Internetu. Inaczej mówiąc, **czym wyższa wiedza informatyczna, tym rzadsze logowanie się do Internetu**. Prawdopodobnie dla początkujących „komputerowców” Internet jest bardzo atrakcyjny (i to oni są, moim zdaniem, najbardziej zagrożeni uzależnieniem). Natomiast ci zaawansowani wykorzystują komputer i dostęp do Internetu sprawniej, wszechstronniej i bardziej racjonalnie.

Wykryto też związek (na I roku $r = 0,23$ i na III roku $r = 0,40$) między ekstrawersją a korzystaniem z programów edukacyjnych. Tym samym ekstrawertycy częściej niż introwertycy korzystają z programów edukacyjnych. Podobny związek, (choć słabszy gdyż $r = 0,21$) występuje pomiędzy ekstrawersją i grami internetowymi.

Wnioski

Jednym z celów podjęcia omawianych badań było poszukiwanie specyfiki osobowości informacyjnej. Termin „osobowość” do psychologii wprowadzili pod koniec XIX wieku psychiatrzy francuscy J. Charcot i P. Janet. Od tego czasu opublikowano tysiące monografii, rozpraw i doniesień na ten temat. Sformułowano w nich wiele różnych koncepcji, często sprzecznych ze sobą. Jednak niezależnie od podejścia teoretycznego psychologa podejmującego zagadnienie osobowości starają się odpowiedzieć na podstawowe dla nich pytania [8]:

- Co powoduje, że ludzie zachowują się podobnie?
- Dlaczego ludzie zachowują się różnie?

Istotne w tym względzie są między innymi zainteresowania kształtujące się w toku całego życia. Zainteresowania są jednym z podstawowych czynników dynamizujących nasze działanie, nadają sens naszemu życiu. Określane są potocznie jako pasja czy hobby. Niejednokrotnie pełniej określają człowieka niż jego zawód, stanowisko, sytuacja rodzinna czy materialna. Centralne (podstawowe) zainteresowania to zamiłowania. Są wyrazem planu życiowego i poglądów na świat. W tym rozumieniu można przyjąć, iż osobowość to system cech psychicznych człowieka mającego cele życiowe i zainteresowania realizowane także poprzez ustosunkowanie się do świata, do ludzi i do samego siebie.

Zainteresowania informatyczne stają się coraz bardziej powszechne, wręcz są znamiem początku nowego tysiąclecia. Dlatego też osobowość informacyjną można zdefiniować jako system cech psychiki człowieka pasjonującego się informatyką, który realizuje swoje cele życiowe wykorzystując współczesny rozwój technik obliczeniowych i realizującego samego siebie także poprzez wiedzę i umiejętności komputerowe. Jednak jaka jest specyfika takiej osobowości pokażą dopiero dalsze badania.

Bibliografia

- [1] Augustynek A. 2000: *Sugestia w psychoterapii uzależnień*. A. Margasiński (red.), B. Zajęcka, „Psychopatologia i Profilaktyka”, Impuls, Kraków, s. 323–332
- [2] McLaughlin M., Osborne K., Smith C. 1995: *Standards of Conduct on Usenet. Cybersociety: Computer Mediated Communication and Community*. Sage, Thousand Oaks, s. 90–111
- [3] Parks M., Floyd K. 2000: *Making friends in Cyberspace*. „Journal of Computer Mediated Communication”, 1/2000, s. 22–25
- [4] Smith M. 1999: *Invisible Crowds in Cyberspace: Mapping the Social Structure of the Usenet*. Smith M., Kollock P. (red.), „Communities in Cyberspace”, Routledge, London, s. 195–215
- [5] Suler J. 1998: *Personality Types of Cyberspace*. „Psychology of Cyberspace”, X/1990
- [6] Tomaszewski T. 1976: *Psychologia*. PWN, Warszawa
- [7] Young K. 1996: *Internet can be as addicting as Alcohol, Drugs and Gambling, says new Research*. University of Pittsburgh Press
- [8] Zimbrdo P., Ruch F. 1997: *Psychologia i życie*. PWN, Warszawa